

บทที่ ๒

การศึกษาขั้นมูลฐาน

ในการสอนการ เรียน เพื่อให้บรรลุผลตามแนวของหลักสูตรที่วางไว้ ครูจะสอน โดยให้การอธิบายเนื้อหาวิชาทุกสิ่งทุกอย่างแก่นักเรียนอย่างทั่วถึงไม่ได้ ครูจะมองหา เครื่องมือมาช่วยให้การสอนของตนมีประสิทธิภาพมากขึ้น เครื่องมือนั้นก็คือ สื่อการสอน นั้นเอง

ชัยยงค์ พรหมวงศ์ ได้ให้ความหมายของสื่อการสอนไว้ดังนี้

๑. สิ่งสิ้นเปลืองซึ่ง เรียกว่า "วัสดุ" ได้แก่รูปภาพ แผนภูมิ แผนที่ ซอลดั แบบเรียน ภาพยนตร์ ฯลฯ
๒. เครื่องมือที่มีความคงทนถาวร ซึ่งเรียกว่า "อุปกรณ์" ได้แก่กระดานดำ โต๊ะ เก้าอี้ เครื่องฉาย เครื่องเสียงต่าง ๆ
๓. กระบวนการ วิธีการ ซึ่งรวมทั้งวิธีการใช้วัสดุ อุปกรณ์และกระบวนการ ที่เป็นอิสระ คือไม่ต้องใช้วัสดุอุปกรณ์อย่างใดเลย อาทิ การสาธิตการทดลอง การฟังวิทยากร ที่สถานศึกษาออกสถานที่^๑

ซอร์ส ให้คำจำกัดความของสื่อการสอนว่าเป็นเครื่องมือที่ช่วยสื่อความหมาย จัดขึ้นโดยครูและนักเรียน เพื่อเสริมการเรียนรู้ เครื่องมือการสอนทุกชนิดจัดเป็นสื่อการสอน เช่นหนังสือในห้องสมุด โสตทัศนวัสดุต่าง ๆ เช่นโทรทัศน์ วิทยุ สไลด์ फिल्मสตริป รูปภาพ แผนที่ ของจริง และทรัพยากรจากแหล่งชุมชน^๒

ชัยยงค์ พรหมวงศ์และคนอื่น ๆ. ระบบสื่อการสอน (พระนคร : โรงพิมพ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ๒๕๒๑), หน้า ๘๐.

๒

Louis Shores, Instructional Materials: An Introduction for Teachers (New York: The Ronald Press Company, 1960), p. 1.

ดังนั้น การที่ครูจะนำสื่อการสอนมาใช้ เพื่อให้การเรียนการสอนบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้นั้น ครูจะต้องมีพื้นฐานความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสื่อการสอนเสียก่อน สาขาวิชาที่ให้ความรู้ทั่ว ๆ ไปเกี่ยวกับสื่อการสอนนี้เรียกว่า โสตทัศนศึกษา

โสตทัศนศึกษา

คีลีเฟอร์ กล่าววว่า "โสตทัศนศึกษาคือประสบการณ์และเครื่องมือต่าง ๆ ที่นำมาใช้สอนให้เห็นด้วยตาหรือมีเสียงประกอบด้วย" ^๑

ดังนั้น บัททะทิน ได้ให้คำจำกัดความของโสตทัศนศึกษาไว้ว่า โสตทัศนศึกษาหมายถึง การให้การศึกษาคด้วยวัสดุที่มีเสียงและหรือมองเห็นได้ อันได้แก่กระดานดำ ภาพถ่ายหรือภาพเขียน ภาพเครื่องหมายที่ขีดเขียน หรือวัสดุกราฟิกลักษณะอื่นใดแก่ แผนภูมิ แผนภาพ กราฟ ภาพโฆษณา หรือโปสเตอร์ ภาพการ์ตูน แฉงศิกภาพ และแฉงแสดงหรือป้ายนิเทศ แผนที่และลูกโลก ของจริง ของจำลอง รวมทั้งการสาธิต การศึกษานอกสถานที่ วิทยุ โรงเรียน วัสดุบันทึกเสียง ภาพนิ่งสำหรับฉาย ภาพยนตร์และวิทยุโทรทัศน์ เป็นต้น ^๒

การ์เตอร์ วี กู๊ด ได้ให้คำจำกัดความของโสตทัศนศึกษาไว้ว่า โสตทัศนศึกษาเป็นสาขาวิชาการศึกษาที่สอนเกี่ยวกับการผลิต การเลือกและการใช้วัสดุอุปกรณ์การสอนที่ไม่ได้ขึ้นกับตัวหนังสือ เป็นสำคัญ และนอกจากนี้ยังหมายถึง เทคนิคการสอนโดยใช้วัสดุอุปกรณ์และขบวนการสอนที่ไม่ขึ้นกับตัวหนังสือ เป็นสำคัญ ^๓

^๑ Robert E. DeKieffer, Audio-Visual Instruction (New York: The Center for Applied Research in Education, Inc., 1965), p. 1.

^๒ ดังนั้น บัททะทิน, "การพัฒนาโสตทัศนศึกษา", ศูนย์ศึกษา ๑๑ (กันยายน ๒๕๐๗) : ๘๒.

^๓ Carter V. Good, Dictionary of Education (New York: McGraw-Hill Book Company, Inc., 1959), pp. 22 - 23.

โสตทัศนูปกรณ์

ศาสตราจารย์สำเภา วรวงูร อธิการบดีมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้ให้ความหมายของโสตทัศนูปกรณ์ไว้ว่า โสตทัศนูปกรณ์หมายถึง อุปกรณ์ต่าง ๆ ซึ่งอาจจะเป็นวัสดุเครื่องมือหรือกิจกรรมที่ครูเลือกมาและวางแผนบูรณาการเข้าไปในเนื้อหาหลักสูตรวิชาต่าง ๆ อย่างเหมาะสมกับความต้องการ ระดับชั้น สติปัญญา และความสามารถของนักเรียน เพื่อให้ขบวนการสอนการ เรียน เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ^๑

อี ซี เคนท์ ไกลด์กล่าวว่ "โสตทัศนูปกรณ์หมายถึงวัสดุทั้งหลายที่นำมาใช้ในห้องเรียน หรือนำมาประกอบการสอนใด ๆ ก็ตาม เพื่อช่วยให้การ เขียนและการพูดอธิบายนั้น เข้าใจแจ่มแจ้งขึ้น"^๒

เอ.วี. คอริส กล่าวว่ "ถ้าจะพูดง่าย ๆ โสตทัศนูปกรณ์ก็หมายถึงสิ่งที่จัดเป็นประสบการณ์ เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจ"^๓

อีริคสันและเคอร์ล ได้ให้ความหมายของโสตทัศนูปกรณ์ไว้ว่า โสตทัศนูปกรณ์ หมายถึงอุปกรณ์การสอนทั้งหลายที่ถูกนำมาใช้สื่อความหมายโดยที่ไม่ได้ขึ้นอยู่กับตัวอักษรหรือคำพูดแต่เพียงอย่างเดียว^๔

ประเภทของโสตทัศนูปกรณ์

ได้มีผู้จำแนกประเภทของโสตทัศนูปกรณ์ไว้หลายท่านด้วยกัน โดยยึดหลักในการแบ่งที่แตกต่างกันออกไป

^๑ สำเภา วรวงูร, "โสตทัศนูปกรณ์" หลักการบริหารโรงเรียนค่านวิชาการศึกษา (พระนคร : หน่วยศึกษานิสิตศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู กระทรวงศึกษาธิการ ๒๕๐๕), หน้า ๓๘.

^๒ Harry C. Mcknown and Alvin B. Roberts, Audio-Visual Aids to Instruction (New York: McGraw-Hill Book Company, Inc., 1949), p. 13.

^๓ Ibid., p. 11.

^๔ Carlton W.H. Erickson and David H. Curl, Fundamental of Teaching with Audio-Visual Technology

ศาสตราจารย์ โรเบิร์ต อี คีซีเฟออร์ ผู้อำนวยการแผนกวิชาโสตทัศนศึกษา มหาวิทยาลัยโคโลราโด แห่งสหรัฐอเมริกา มีแนวความคิดว่าประสบการณ์และเครื่องมือต่าง ๆ ที่เป็นโสตทัศนอุปกรณ์แบ่งออกเป็น ๓ ประเภทใหญ่ ๆ ดังนี้

๑. วัสดุที่ไม่ต้องฉาย ใ้แก่รูปภาพ แผนภูมิ กราฟ ของจริง ของตัวอย่าง หุ่นจำลอง แผนที่ กระจกนูนสามมิติ ลูกโลก กระจกนูนซอลด์ กระจกนูนพิเศษ กระจกนูนแม่เหล็ก และสิ่งที่คล้ายกัน กิจกรรมต่าง ๆ เช่นการทัศนศึกษา การแสดงแบบละคร การแสดง บทบาท นันทนาการ การสาธิตและการทดลอง เป็นต้น

๒. วัสดุฉาย และเครื่องฉาย ใ้แก่สไลด์ फिल्मสตริป ภาพโปร่งใส ภาพทึบ ภาพยนตร์และเครื่องฉายต่าง ๆ เช่นเครื่องฉายภาพยนตร์ เครื่องฉายสไลด์และ फिल्मสตริป เครื่องฉายกระจกภาพ เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ เครื่องฉายภาพทึบ เครื่องฉายภาพจุลทัศน์ เป็นต้น

๓. โสตวัสดุและเครื่องมือใ้แก่แผ่นเสียง เครื่องเล่นจานเสียง เทป เครื่องบันทึกเสียง เครื่องขยายเสียง และวิทยุ เป็นต้น

ศาสตราจารย์สำเภา วรวงูร อธิการหัวหน้าแผนกวิชาโสตทัศนศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ใ้พิจารณาแบ่งประเภทและชนิดของโสตทัศนอุปกรณ์ โดยกำหนดความแตกต่างของโสตทัศนอุปกรณ์ไว้ดังนี้คือ

ก. ประเภทวัสดุโสตทัศนศึกษา

๑. ประเภทภาพประกอบการสอน

๑.๑ ภาพที่ไม่ต้องฉายมี

๑.๑.๑ ภาพเขียน

๑.๑.๒ ภาพฉาย

- ๑.๒ ภาพที่ตองฉาย
 - ๑.๒.๑ ฟิล์มสตริป
 - ๑.๒.๒ ภาพยนตร์ ๑๖ ม.ม., ๘ ม.ม.
๒. ประเภทกระดานและแผนป้ายแสดง
 - ๒.๑ กระดานคำหรือกระดานชอล์ค
 - ๒.๒ กระดานผ้าสำลี
 - ๒.๓ กระดานนิเทศ
๓. ประเภทวัสดุอุปกรณ์ฉายเส้น มี
 - ๓.๑ แผนภูมิ
 - ๓.๒ แผนภาพ
 - ๓.๓ โปสเตอร์
 - ๓.๔ แผนที่
๔. ประเภทวัสดุสามมิติ มี
 - ๔.๑ หุ่นจำลอง
 - ๔.๒ ของทิวอย่าง
 - ๔.๓ ของจริง
 - ๔.๔ ของลอกแบบ
 - ๔.๕ นิทรรศการ
 - ๔.๖ ไกออรามา
 - ๔.๗ กระดาษทราย
๕. ประเภทโสตวัสดุ มี
 - ๕.๑ แผนเสียง
 - ๕.๒ เทปบันทึกเสียง
 - ๕.๓ วิทยุ

๖. ประเภทกิจกรรมและการ เล่น

๖.๑ การพัฒนาการศึกษา (การศึกษานอกสถานที่)

๖.๒ การสาธิต

๖.๓ การทดลอง

๖.๔ การแสดงละคร

๖.๕ การแสดงบทบาท

๖.๖ การแสดงหุ่น

๗. ประเภทเครื่องมือ โสตทัศน

๑. เครื่องฉายภาพยนตร์ ๑๖ มม., ๘ มม.

๒. เครื่องฉายสไลด์และฟิล์มสตริป

๓. เครื่องฉายภาพทึบ

๔. เครื่องฉายภาพข้ามศีรษะ

๕. เครื่องฉายภาพจุลทัศน์

๖. เครื่อง เล่นจานเสียง

๗. เครื่อง เทปบันทึกภาพ

๘. เครื่องฉายกระจกภาพ

๙. จอฉายภาพ

๑๐. เครื่องรับวิทยุ

๑๑. เครื่องขยายเสียง

๑๒. เครื่องรับโทรทัศน์

๑๓. เทคโนโลยีอุปกรณ์แบบใหม่ต่าง ๆ เช่นโทรทัศน์ศึกษา ห้องปฏิบัติการ

ภาษา บทเรียนแบบโปรแกรมและอื่น ๆ

สำเนา วรารุณ, คำบรรยายวิชาโสตทัศนอุปกรณ์เพื่อการประชาสัมพันธ์

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๕.

เกอลาคและสื่อลายไคแยกสื่อการสอนออกเป็น ๗ ประเภทคือ

๑. ของจริงและตัวบุคคลรวมทั้งสภาพการณ์ที่เกิดขึ้นจริง ๆ เช่น การสาธิต การทดลอง การศึกษานอกสถานที่
๒. สื่อการสอนประเภทภาษาพูดหรือภาษาเขียน หมายถึง คำพูด คำบรรยาย วัสดุที่พิมพ์ คำอธิบายในสไลด์ ฟิล์มสตริป แอนิเมชัน
๓. วัสดุกราฟิก เช่น แผนภูมิ แผนภาพ แผนสถิติ โปสเตอร์ การตูน แผนที่ ลูกโลก ภาพวาด วัสดุประเภทนี้นอกจากจะนำมาใช้โดยตรงแล้ว ยังปรากฏอยู่ในตำรา แบบเรียน หนังสืออ้างอิงต่าง ๆ บนแผนภาพโปร่งแสง ในฟิล์มสตริป สไลด์ เป็นต้น
๔. ภาพนิ่ง เป็นภาพที่ได้จากการถ่ายภาพ ใ้แก่ภาพถ่ายทั่ว ๆ ไป อาจใช้โดยลำพังหรือใช้กับเครื่องฉายภาพที่ขยายให้มีขนาดตามต้องการ นอกจากนี้ยังหมายถึง สไลด์ ๓" x ๒" ฟิล์มสตริป ซึ่งถ่ายด้วยฟิล์มขนาด ๓๕ มิลลิเมตร
๕. ภาพเคลื่อนไหว ใ้แก่ภาพยนตร์ โทรทัศน์
๖. การบันทึกเสียง ใ้แก่เสียงจากเทปบันทึกเสียง จากแผ่นเสียง จากร่องเสียงของฟิล์มภาพยนตร์ วัสดุประเภทนี้จัดอยู่ในสื่อการสอนประเภทคำพูดและการเขียนด้วย แต่ต้องใช้กับอุปกรณ์อื่นประกอบจึงจะได้ยินเสียง
๗. สื่อประเภทโปรแกรม เป็นสื่อการสอนที่แสดงขั้นตอนในสิ่งที่จะสอน อาจใช้สื่อประเภทสัญลักษณ์ ทัศนวัสดุหรือสื่อวัสดุรวมกัน เช่น แบบเรียนแบบโปรแกรมและบทเรียนสำเร็จรูปที่ใช้กับเครื่องช่วยสอนหรือไมโครคอมพิวเตอร์

คุณค่าของสื่อทัศนูปกรณ์

เอ็ดการ์ เกล ได้สรุปรวมถึงคุณค่าของสื่อทัศนูปกรณ์ไว้ดังนี้

Vernon S. Gerlach, and Donald P. Ely, Teaching and Media: A Systematic Approach (New Jersey: Prentice-Hall, Inc., 1971), p. 282.

๑. โสตทัศนูปกรณ์ช่วยสร้างรากฐานที่เป็นรูปธรรมขึ้นในความคิดของผู้เรียน การฟัง เพียงอย่างเดียวเท่านั้น ผู้เรียนจะต้องใช้จินตนาการ เข้าช่วยด้วย เพื่อให้สิ่งที่ เป็นนามธรรม เกิดเป็นรูปธรรมขึ้นในความคิด แต่สำหรับสิ่งที่ยุ่งยากซับซ้อน ผู้เรียนย่อมไม่มีความสามารถทำได้ การใช้อุปกรณ์เข้าช่วยจะทำให้ผู้เรียนมีความเข้าใจและสร้างรูปธรรมขึ้นในใจไว้

๒. โสตทัศนูปกรณ์ช่วยเร้าความสนใจของผู้เรียน เพราะผู้เรียนสามารถดูภาพ ประสาทสัมผัสได้ทุกอย่าง และ การเคลื่อนไหวจับต้องได้แทนการฟังหรือดูเพียงอย่างเดียว

๓. เป็นรากฐานในการพัฒนาการเรียนรู้อื่นๆ และช่วยความทรงจำอย่างถาวร ผู้เรียนจะสามารถนำประสบการณ์เดิมไปสัมพันธ์กับประสบการณ์ใหม่ ๆ ได้ เมื่อมีพื้นฐาน ประสบการณ์เดิมที่ค้ำยันแล้ว

๔. โสตทัศนูปกรณ์ช่วยให้ข้อเท็จจริงแก่ผู้เรียน ช่วยกระตุ้นความกระหายใกรู และทำให้เกิดความอยากรูหรือปฏิบัติตาม

๕. ช่วยให้ผู้เรียนได้มีพัฒนาการทางความคิด ซึ่งต่อเนื่อง เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ทำให้เห็นความสัมพันธ์เกี่ยวข้องของสิ่งต่าง ๆ เช่น เวลา สถานที่ วัฏจักรของสิ่งมีชีวิต

๖. ช่วยเพิ่มทักษะในการอ่านและเสริมสร้างความเข้าใจในความหมายของคำใหม่ ๆ ใหม่มากขึ้น ผู้เรียนที่อ่านหนังสือช้าก็จะสามารถอ่านได้ทันพวกที่อ่านเร็วได้ เพราะได้ยินเสียงและได้เห็นทั้งภาพประกอบกันไป

โคห์น เคอร์ ได้สรุปรายงานของคณะกรรมการสมาคมการศึกษาแห่งชาติคือ อเมริกา เกี่ยวกับโสตทัศนศึกษาว่า

๑. ช่วยให้เกิดรูปธรรม เพื่อเกิดแนวความคิดที่ถูกต้องและลดการอธิบายให้บ่อยลง

๑

Edgar Dale, et al., Research on Audio-Visual Materials of Instruction (University of Chicago Press, Chicago, 1949), p. 255.

๒. ทำให้เกิดความสนใจแก่ผู้เรียน
๓. ช่วยพัฒนาการเรียนรู้ เบื้องต้นและทำให้จดจำได้นาน
๔. ทำให้มีประสบการณ์จริง เป็นการกระตุ้นให้อยากทำกิจกรรมด้วยตนเองต่อไป
๕. ทำให้ผู้เรียนมีความคิดต่อเนื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เรื่องจริงที่ไต่จากภาพยนตร์
๖. ช่วยพัฒนาการความรู้ เกี่ยวกับความหมาย ได้ดีตลอดทั้ง ๓ สัปดาห์ เพิ่มขึ้น
๗. ช่วยให้มีประสบการณ์ในสิ่งที่การสอนอื่น ๆ ให้ไม่ได้

บทบาทและลักษณะพิเศษของสื่อการสอน

อีริคสัน กล่าวถึงบทบาทของสื่อการสอนไว้ดังนี้

๑. สื่อการสอนจะช่วยจัดประสบการณ์ให้นักเรียนมากขึ้น
๒. สื่อการสอนช่วยให้ครูจัดหาแหล่ง เนื้อหาวิชาที่มีความหมาย
๓. สื่อการสอนช่วยให้ครูมีการแนะนำและควบคุมนักเรียนให้มีปฏิริยาตอบสนอง

ในทางที่พึงปรารถนากับสิ่ง เราของสภาพการเรียนรู้

๔. สื่อการสอนช่วยให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่แตกต่างกันออกไป
๕. สื่อการสอนช่วยให้ครูสอนโดยรรดูตามวัตถุประสงค์
๖. สื่อการสอนช่วยให้ครูสอนเนื้อหาได้ง่ายขึ้น
๗. สื่อการสอน เป็นเครื่องมือที่จะช่วยให้ครูสอนไ้รวดเร็วและถูกต้องมากยิ่งขึ้น ^๒

เกอร์ลาต ไ้ให้ลักษณะพิเศษของสื่อการสอน ๓ อย่างคือ

James S. Kinder, Audio-Visual Materials and Techniques.

(New York: American Book Company, 1959), pp. 11 - 12.

^๒ Carlton W.H. Erickson, Administering Instructional Media

Programs (New York: The Mcmillan Company, 1971), pp. 108 - 109.

๑. สื่อการสอนสามารถบันทึกเหตุการณ์ในปัจจุบันเอาไว้ได้ ดังนั้น จึงอาจจะนำมาใช้ในเวลาคอมมาได้
๒. สื่อการสอนอาจจัดขึ้นมา เพื่อ เหตุการณ์ที่มนุษย์ไม่สังเกตเห็นหรือมองเห็นได้ควยตาเปล่า
๓. สื่อการสอนอาจใช้ได้กับคนกลุ่มใหญ่หรือกับ เอกัตบุคคลในสถานที่แตกต่างกันตามต้องการ

การจัดหาวัสดุอุปกรณ์หรือสื่อการสอน

การจัดหาวัสดุอุปกรณ์หรือสื่อการสอนมาใช้ในโรงเรียนอาจทำได้ดังนี้

๑. ครูจัดทำขึ้นเองโดยใช้วัสดุเหลือใช้หรือหาของที่ไม่สูญแพง
๒. ให้นักเรียนจัดทำขึ้นโดยอยู่ในคำแนะนำของครู
๓. วัสดุอุปกรณ์บางชนิดอาจขอมาจากร้านค้าต่าง ๆ
๔. อุปกรณ์บางอย่างราคาแพงและมีอยู่น้อยชิ้น โรงเรียนหรือครูไม่อาจอยู่ในฐานะที่จะซื้อมาได้ ก็ใช้วิธียืมจากองค์กรหรือแหล่งวัสดุต่าง ๆ ที่จะให้ยืมได้ เช่น วัสดุหรือสำนักแดงขาวอื่น ๆ แผนกวัสดุทัศนศึกษา กองการศึกษาผู้ใหญ่ ฯลฯ
๕. อุปกรณ์บางอย่างทำเองได้ยากหรือต้องลงทุนมากเกินไป แต่ต้องใช้เป็นประจำ ก็ควรหาซื้อไว้

การเลือกสื่อการสอน

อีริคสันแนะนำว่าครูควร เลือกสื่อการสอนโดยพิจารณาจากคำถามต่อไปนี้

๑ Gerlach, Ibid., p. 290.

๒ ประพนธ์ แสงวณิช, "การใช้วัสดุทัศนอุปกรณ์ในโรงเรียนอาชีวศึกษาชั้นสูง"

วารสารอุปกรณ์การศึกษา ๑ (มีนาคม - เมษายน ๒๕๐๕), ๒ : ๔๘.

๑. สื่อการสอนนั้น เป็นประโยชน์ต่อหน่วยการสอนและเป็นกิจกรรมในการแก้ปัญหาหรือประสบการณ์เฉพาะหรือไม่
 ๒. เนื้อหาที่ทองใช้สื่อความหมายด้วยสื่อการสอนนั้น เป็นประโยชน์และสำคัญแก่นักเรียน ชุมชนและสังคมหรือไม่
 ๓. สื่อการสอนนั้น เป็นสิ่งที่สร้าง เหมาะแก่วัตถุประสงค์ของการสอนหรือ เป้าหมายของนักเรียนหรือไม่
 ๔. มีการตรวจสอบระดับความยากของวัตถุประสงค์ของการสอน เกี่ยวกับความเข้าใจ ความสามารถ ทักษะและความนิยมหรือไม่
 ๕. สื่อการสอนนั้น ให้ความสำคัญต่อประสบการณ์ทางการคิด โตตอบ การอภิปรายและการศึกษาหรือไม่
 ๖. เนื้อหานั้นสอนในรูปของปัญหาและกิจกรรมของนักเรียนหรือไม่
 ๗. สื่อการสอนนั้นให้แนวคิดที่มีความสัมพันธ์กันหรือไม่
 ๘. สื่อการสอนนั้นให้เนื้อหาความรู้ เกี่ยวกับขนาด คุณภูมิ น้ำหนัก ความลึก ระยะเวลา การกระทำ กลิ่น เสียง สี ความมีชีวิตและอารมณ์หรือไม่
 ๙. สื่อการสอนนั้นให้ความแน่นอนและทันสมัยหรือไม่
 ๑๐. สื่อการสอนนั้นปรับให้เข้ากับวัตถุประสงค์ของการสอนที่พึงปรารถนาได้หรือไม่
 ๑๑. สื่อการสอนนั้น มีรสนิยมดีหรือไม่
 ๑๒. สื่อการสอนนั้นใช้ในห้องเรียนธรรมดาได้หรือไม่
 ๑๓. เนื้อหาความรู้ของสื่อการสอนมีตัวอย่างใหม่มากหรือไม่
- วิศิษ ไกลดาวดึง เกณฑ์ที่ครูใช้ เลือกสื่อการสอนดังนี้
๑. สื่อการสอนนั้นมีความ เหมาะสมต่อระดับชั้นของนักเรียน
 ๒. สื่อการสอนนั้นให้ความรู้ที่แน่นอนและถูกต้อง

๓. พิจารณาปัจจัยเกี่ยวกับเสียง การสื่อความหมาย สีและปัจจัยที่เกี่ยวกับการเห็นและการไคยีน

การใช้วัสดุทัศนูปกรณ์

สุภาพ วาดเขียน ได้กล่าวแนะนำในการใช้วัสดุทัศนูปกรณ์ไว้ดังนี้

๑. วัสดุทัศนูปกรณ์ที่นำมาใช้ต้องเหมาะสมกับเรื่องและใช้ประกอบเรื่องราวที่กำลังสอนอยู่จริง ๆ และได้มีการเตรียมไว้ล่วงหน้าเป็นอย่างดี มีใช้ไปหยิบมาแล้วนำเข้าห้องสอนทันที วัสดุทัศนูปกรณ์บางชนิดใช้กันเที่ยวไม่ได้ จึงต้องมีกรนับและกันล่วงหน้า หรือมีการซักซ้อมหรือทดสอบก่อนที่จะนำมาใช้ หรืออาจจะต้องมีการเตรียมจัดหามาไว้ล่วงหน้า เช่น ขาดังฉากหลัง สายไฟ จอ ขาหยั่ง เวที ยกพื้น อุปกรณ์การทดลอง สารเคมี ตัวอย่างของจริง

๒. ควรประมาณเวลาในการใช้วัสดุทัศนูปกรณ์ให้พอดี และได้จังหวะกลมกลืนไปกับเนื้อเรื่อง อย่าให้เป็นการเสียเวลาของการสอน หรือใช้เร็วเกินไปจนนักเรียนตามไม่ทัน แบบนักแสดงกลเพียงให้เกิดความสนุกอย่างเดียว ซึ่งจะไม่ทำให้เด็กเกิดความรู้ ความเข้าใจ กลับจะทำให้เสียเวลาไปโดยเปล่าประโยชน์ และจะทำให้เด็กหมดความสนใจในบทเรียน กลับเห็นเป็นเรื่องตลกขบขันไป

๓. อย่านำวัสดุทัศนูปกรณ์ไปตั้งแสดงไว้ให้เด็กเห็นจนชินตา ควรจะซ่อนหรือปกปิดไว้เสียก่อน เพราะเมื่อนำไปใช้จริง ๆ เด็กจะหมดความสนใจ หรือทำให้ความสนใจของเด็กลดลง ดังนั้น จึงควรนำมาใช้เมื่อถึงโอกาสที่จะใช้มันจริง ๆ และเมื่อใช้เสร็จแล้ว

Walter A. Wittich, and Charles Francis Schuller, Audio Visual Materials: Their Nature and Use (New York: Harper and Row Publishers, 1962), p. 483.

ควรนำออกไปไหน อาจจะปิดหรือซ่อนในไหนสักที่ ถ้าเขียนข้อความไวบนกระดาน ก็ควรลบออกให้หมด อย่าเหลือบางส่วนที่ไม่ใช้ไว้ เพราะจะทำให้เด็กเรียนสับสนและขาดความสนใจในขณะทีสอน

๔. ขณะที่ใช้สื่อการสอน เช่น เขียนกระดานคำ ค่องหินหรือฆ่า เลื่องมาดูนักเรียนเสมอ อย่ามัวอธิบายหรือดูสไลด์ที่สนุปรณอยู่กับที่ ซึ่ง เป็นการดูหรือพูกอยู่กับอุปกรณ์นั้น ไม่นำอุปกรณ์มาแสดงให้นักเรียนดู และไม่ทราบ ว่านักเรียนตั้งใจดูหรือฟังอยู่หรือไม่ และมีปฏิกิริยาอย่างไรในขณะนั้น และขณะที่ใช้ สไลด์ที่สนุปรณอยู่นั้นอย่ายืนมั่งนักเรียน การชี้พร้อมกับอธิบายที่สไลด์ที่สนุปรณควรใช้ไม้ชี้หรือไฟฉาย ซึ่งจะไม่ เกะกะหรือบังผู้ดู ถ้าเป็นเครื่องฉายควรอยู่ข้างหลังชั้น ถ้า เป็นสิ่งที่คิคอยู่หน้าชั้นหรือ เขียนกระดานควร เบียงข้างและไม่ควรหันหลังให้นักเรียนนอกจากเวลาเขียนกระดาน ซึ่งก็ไม่ควร เขียนรวดเดียว เป็นเวลานาน ๆ

๕. อย่าปล่อยให้เด็กเรียนต้องรอคอยการใช้อุปกรณ์นานเกินไป โดยครูหยุดบรรยายและมัวแต่เตรียมอุปกรณ์ เพราะถ้านักเรียนหมดความสนใจแล้ว ก็ยากที่จะนำกลับคืน มาได้ง่าย ๆ

๖. อย่านำอุปกรณ์ไปใช้มากมายเกินความจำเป็น ควรนำเอาเฉพาะอุปกรณ์ ที่จำเป็นต้องใช้กับบทเรียนเท่านั้น และไม่นำอุปกรณ์ซ้ำรุคนใงานไม้ไค้หรือไม้ไค้ไม้ค้อยคี่ ไปสอนเด็กจะกลายเป็น เรื่องตลกให้เด็กหัวเราะเยาะไค้ และไม่ควรรใช้อุปกรณ์โดยไม่มี ล่าคัมชั้นตอนก่อนหลังจะทำให้ เด็กสับสน ล่าคัม เรื่องราวไม่ถูกคอง

๗. อุปกรณ์ที่นำมาให้นักเรียนดู ควรมีขนาดใหญ่พอที่นักเรียนจะ เห็นไค้ทั่วห้อง หรือไค้ยื่นทั่วห้อง ชักเจนสมาเสมอ

๘. อุปกรณ์ชนิดแผนภูมิหรือรูปภาพที่นำมาใช้ควรจะเป็นสิ่งที่ทำให้นักเรียนดูและ อานแล้วเข้าใจและรู้ เรื่องสำคัญไค้ทันที ไม่ควรบรรยายละเอียดในอุปกรณ์นั้นมากเกินไป ถ้ามีรายละเอียดมาก ควรแบ่งออกเป็นส่วน ๆ คักรายละเอียดที่ไม่จำเป็นออกไปเสียบ้าง จะทำให้อุปกรณ์นั้น เคนชัคคี่ขึ้น

๙. คำอธิบาย และข้อความที่เขียนอธิบายประกอบแผนภูมิ รูปภาพ คองเขียนด้วย ตัวธรรมดา ขนาดไค้ ใสสี่ที่ เคนชัคคี่กับพื้น (ไม่ควรรใช้หลายสีใน เรื่องเดียวกัน)

พอจะเห็นได้ทั่วทั้งห้อง และข้อความนั้น ๆ ควรจะสั้นกะทัดรัด สื่อความหมายได้เป็นอย่างดี

๑๐. ถ้าไม่จำเป็นไม่ควรส่งงานโสตทัศนูปกรณ์ต่อ ๆ กันไป เพราะอุปกรณ์นั้น ๆ อาจจะหายไปหรือเสียหายได้ จะทำให้นักเรียนบางส่วนขาดความสนใจ เสียเวลา และถ้าจำเป็นต้องแจกส่งงานไปให้นักเรียน ก็ควรที่จะเขียนหรือระบุชื่อหรือรายการนั้น ๆ ไว้ อย่างชัดเจนว่าเกี่ยวข้องกับเรื่องที่สอนอย่างไร และรายการนั้น ๆ ควรคิดแนบไม่หลุดง่ายหรือระบุจำนวนไว้กันขาดหาย

๑๑. การใช้โสตทัศนูปกรณ์ชนิดหนึ่งที่สำคัญ ซึ่งจะเว้นกล่าวซ้ำเสียมิได้ก็คือ การใช้กระดานค้ำนั้น นักศึกษาครูที่เริ่มสอนใหม่ ๆ ควรจะได้ใช้ชอล์คขีดเส้นกำหนดแนวไว้ เป็นรอยเบา ๆ เพื่อให้เขียนได้เป็นแนวเส้นตรงไม่คดไปงอมา และขณะที่เขียนก็ควรจะต้องเดินตัวเดินตามไปด้วย ข้อความที่เขียนก็ควรที่จะแบ่งส่วนไว้เป็นส่วน ๆ พอสังเขป โดยลากเส้นชอล์คไว้กลาง ๆ ก็ได้ หรืออาจจะลองเขียนไว้ในเศษกระดาษที่สมมุติว่าเป็นกระดานค้ำก่อนก็ได้ และข้อความที่เขียนนั้นควรจะให้ เป็นแนวตั้งแนวเดียวกันลงมา ถ้ามีเครื่องหมายเท่ากับ (=) ก็ควรจะให้ตรงกัน ข้อความที่มีความสำคัญเท่ากันควร เขียนแนวเดียวกัน ข้อปลีกย่อยที่สำคัญเท่ากัน ก็ควรย่อหน้าลงมาให้ตรงแนวเดียวกัน

๑๒. พยายามผลิต เครื่องมือหรืออุปกรณ์ชิ้นใช้เองจากวัสดุเหลือใช้หรือวัสดุที่ใช้แล้ว เช่น ถ้วยแก้ว ขวดเบียร์ กระจปอง หลอดไฟฟ้ายาว ขอนสอม ทวักพลาสติก เศษกระดาษ เศษไม้ กระจกใส กระจกที่ใสคานเกี่ยว และการใช้อุปกรณ์นั้น ๆ จะต้องให้เด็กได้นำไปใช้จริง ๆ และใช้ได้ผลดีด้วย ถ้าจะบอกวิธีให้นักเรียนไปประดิษฐ์เป็นของใช้ได้ด้วยก็ยิ่งดี

การติดตามผลการใช้โสตทัศนูปกรณ์

โนเอล และวีโธนาร์ค ได้ให้หลักเกณฑ์ในการติดตามผลการใช้โสตทัศนวัสดุไว้ดังนี้

ดูภาพ วาดเขียน, ทำอย่างไรนิสิตนักศึกษาครูจึงจะสอนได้ดี (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๒๐), หน้า ๑๑๘ - ๑๑๘.

๑. ครูและนักเรียนร่วมกันจัดกิจกรรม เพื่อศึกษาค้นคว้า ดังนี้
 - ก. ร่วมกันอภิปราย เนื้อหาที่สำคัญที่พบในระหว่างการใช้สื่อทัศนวัสดุ
 - ข. ร่วมกันทำความเข้าใจ เนื้อหาที่ยังไม่เข้าใจ
 - ค. ครูอธิบายความถึกรวมยอดให้เด็กเข้าใจได้ชัดเจน
 - ง. ร่วมกันจัดกิจกรรมต่อเนื่อง เพื่อเพิ่มพูนประสบการณ์การเรียนรู้
 - จ. ร่วมกันวางแผนในการนำผลการเรียนรู้ไปใช้ในการแก้ปัญหาอื่น ๆ

หรือการเรียนในเรื่องอื่น ๆ ต่อไป

๒. ครูสำรวจดูว่าการใช้สื่อทัศนวัสดุได้บรรลุตามจุดมุ่งหมายหรือไม่ อาจทำได้ดังนี้

- ก. ครูวิจารณ์ผลการเรียนโดยใช้สื่อทัศนวัสดุ
 - ข. ครูอาจใช้แบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ของนักเรียน แต่การทดสอบนั้นต้องเป็นไปตามจุดมุ่งหมาย เช่นถ้าต้องการทราบความเข้าใจก็ต้องออกแบบทดสอบวัดความเข้าใจ ไม่ควรใช้แบบทดสอบความจำ และไม่ควรรู้แบบทดสอบที่ีความซับซ้อนจนเกินไป
๓. ครูและนักเรียนร่วมกันประเมินผลประสบการณ์ การเรียนรู้ทั้งหมด เพื่อปรับปรุงการใช้สื่อทัศนวัสดุนั้นอีกในคราวต่อไป

ส่วนเอ็ดการ์ เกล ได้แนะนำวิธีประเมินผลการใช้สื่อทัศนวัสดุ โดยให้ผู้ใช้พิจารณาจากคำถามที่ว่า สื่อทัศนวัสดุเหล่านั้นมีคุณลักษณะดังต่อไปนี้หรือไม่ เพียงไร

๑. ให้ภาพพจน์ที่แท้จริงในการสอน
๒. ให้เนื้อหาวิชาตรงตามจุดมุ่งหมาย
๓. เหมาะสมกับวัย สติปัญญาและประสบการณ์ของผู้เรียน

๑

Elizabeth G. Noel and Paul J. Leonard, Foundation for Teacher Education in Audio-Visual Instruction (Washington: American Council on Education Studies, 1962), pp. 31 - 32.

๔. สภาพรูปร่างและลักษณะของ โสตทัศนวัสดุเหล่านั้น เป็นที่พอใจ
๕. มีผู้ให้คำแนะนำแก่ครูในการใช้ โสตทัศนวัสดุเหล่านั้นให้ไปประโยชน์
๖. ช่วยในการสร้างมนุษยสัมพันธ์
๗. ช่วยให้นักเรียนใช้ความคิดพิจารณา
๘. คุ้มค่าคุ้มกับเวลา ค่าใช้จ่าย และความพยายามที่ไ้กระทำไป ๑

การ เก็บรักษาโสตทัศนวัสดุ

อีริกสัน ได้เสนอแนะการ เก็บรักษาโสตทัศนวัสดุไว้ว่า โสตทัศนวัสดุทั้งหลาย ครูและนักเรียนอาจร่วมมือช่วยกันสร้างขึ้นก็ได้ และเมื่อมีมากเพื่อความสะดวกควร เก็บรวบรวมไว้ และเมื่อรวบรวมวัสดุอุปกรณ์เอาไว้มาก ๆ อาจต้องมีแผนกหนึ่งสำหรับทำหน้าที่เกี่ยวกับงานบริการ โสตทัศนวัสดุเหล่านั้น ควรจัดทำบัตร เพื่อจะไ้คอยบิไซ้และ เก็บรักษา ใ้สะดวก วัสดุวางอย่างไ้เก็บไว้นานอาจเสื่อมคุณภาพลง จึงควรตรวจสอบใ้ให้อยู่ในสภาพ ไ้ใช้ไ้ต่อไป ๒

การฝึกสอน

การฝึกสอน (The field Training of Student Teacher) หมายถึงวิธีฝึกงานการสอนของนักเรียนฝึกหัดครูในโรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษา เพื่อทำหน้าที่ฝึกสอนเด็กในโรงเรียน และเพื่อฝึกปฏิบัติงานในหน้าที่ครูที่แท้จริง

๑ Edgar Dale, Audio-Visual Methods in Teaching (New York: Dryden Press, 1954), p. 65.

๒

Erickson, *Ibid.*, p. 134.

ความสำคัญของการฝึกสอน

ไบรอันท์ กล่าวว่า การฝึกสอนจะช่วยสร้างนักศึกษาครูแต่ละคนให้เป็นครูที่ดีในอนาคต เพราะเป็นระยะที่นักศึกษาครูได้ฝึกหัด ได้เรียนรู้ประสบการณ์ต่าง ๆ เป็นพิเศษ นอกเหนือจากที่เขาเคยได้ศึกษาค้นคว้าจากห้องเรียน และเป็นประสบการณ์ตรงที่นักศึกษาครูจะศึกษาหาเอาเองไม่ได้^๑

เกล เอ็ม อินโล กล่าวเกี่ยวกับความสำคัญของการฝึกสอนไว้ว่า "การฝึกสอนเป็นงานที่รับผิดชอบทั้งหมดของโครงการฝึกหัดครู เพราะทำให้สถาบันฝึกหัดครูมีโอกาสมองตนเอง เพื่อปรับปรุงให้ดีขึ้นเสมอ"^๒

จรรยาทัศน์ พุกกะมาน ได้ให้ความเห็นไว้ว่า โครงการฝึกสอนจะช่วยให้นักศึกษาเข้าใจถึงความต้องการของนักเรียน และเทคนิค ตลอดจนวิธีการต่าง ๆ ที่จะต้องใช้เพื่อช่วยให้นักเรียนเรียนรู้เกี่ยวกับความต้องการของโลกสมัยใหม่ ผู้ที่จะเริ่ม เป็นครูต้องมีการเตรียมพร้อมเพื่อจะได้เผชิญกับปัญหาต่าง ๆ ในสังคมที่ซับซ้อน^๓ ฉะนั้น การฝึกสอนจึงมีจุดมุ่งหมายเบื้องต้นก็เพื่อให้บัณฑิตได้ทดลองนำทฤษฎีทางวิชาครุศาสตร์และความรู้ความเข้าใจทางวิชาการมาใช้สอนนักเรียนให้ได้ผลดี บัณฑิตฝึกสอนจะได้เรียนรู้ว่ามีอะไรบางอย่างที่เหมาะสมกับบุคลิกภาพของตน และเป็นโอกาสที่จะพัฒนาบุคลิกภาพ ทัศนคติ ความเจริญงอกงามทางวิชาชีพครู โดยได้เริ่มต้นอย่างถูกต้องตามแบบฉบับที่สมควร^๔

^๑ Conant James, Bryant, The Education of American Teachers (New York: McGraw-Hill Book Co., 1964), p. 319.

^๒ Gail M. Inlow, Maturity in High School Teaching (Eaglewood Cliffs, N.J.: Prentice-Hall, 1963), p. 40.

^๓ Charoontasana Bukkamana, Handbook for Student Teaching (Bangkok: USOM, 1965), p. 13.

^๔ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, คณะครุศาสตร์, ประสบการณ์วิชาชีพ (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ๒๕๒๑), หน้า ๗.

วัตถุประสงค์ของการฝึกสอน

โทมัส เจ บราวน์ ให้ความเห็นว่า การฝึกสอนควรมีจุดมุ่งหมาย ๔ ประการคือ

๑. เป็นโอกาสทดลองใช้ทฤษฎีที่เรียนมา
๒. เป็นโอกาสที่จะประเมินผลตัวเอง
๓. เป็นโอกาสที่จะพัฒนาความสามารถของตัวเอง
๔. เพื่อให้ เกิดความ เข้าใจและทัศนคติที่ดีต่ออาชีพครู

จากผลของการสำรวจแนวปฏิบัติ เกี่ยวกับการฝึกสอนของสถาบันฝึกหัดครูภาคพื้น
เอเชีย มหาวิทยาลัยฟิลิปปินส์ ใ้สรุปจุดมุ่งหมายในการฝึกสอนไว้ ๖ ประการคือ

๑. พัฒนาความสามารถของนักเรียนฝึกสอนในการแปลความหมายของทฤษฎี
ที่ได้เรียนมาแล้วออกมาเป็นการปฏิบัติ โดยเฉพาะเกี่ยวกับวิธีสอน

๒. พัฒนาความ เข้าใจของนักเรียนฝึกสอน เกี่ยวกับจิตวิทยาของเด็ก

๓. ฝึกให้นักเรียนฝึกสอนมีความมั่นใจในตนเอง มีความริเริ่มและมีความ
สามารถในการที่จะปฏิบัติการสอน ซึ่งเป็นงานประเภทสร้างสรรค์

๔. ส่งเสริมให้นักเรียนฝึกสอน เข้าใจบทบาทต่าง ๆ ที่จะต้องรับมาปฏิบัติ
เมื่อเรียนสำเร็จออกไป โดยจัดให้นักเรียนฝึกสอนมีประสบการณ์หลายอย่างต่าง ๆ กัน
เกี่ยวกับบทบาทเหล่านั้น

๕. ให้นักเรียนฝึกสอนได้มีความรู้ความ เข้าใจ เกี่ยวกับการะหน้าที่ของตนในฐานะ
ที่เป็นครูให้ได้เข้าใจอย่างถูกต้องตรงกับชีวิตจริง โดยให้มีโอกาสเผชิญกับสถานการณ์และ
ปัญหาต่าง ๆ ในวงการครู

Thomas J. Brown, Student Teaching in a Secondary School

(New York: Harper and Row Publishers, 1968), pp. 2 - 4.

๖. ฝึกให้นักเรียนฝึกสอนมีทัศนคติอันถูกต้อง เหมาะสมแก่อาชีพครูและฝึกมนุษยสัมพันธ์อันดีให้สามารถทำงานร่วมกับนักเรียน เพื่อนครูและประชาชนในชุมชนที่ตนออกไปปฏิบัติงานนั้น

ข้อเสนอแนะสำหรับนักเรียนฝึกสอน

กริม ได้ให้ข้อเสนอแนะสำหรับนักเรียนฝึกสอนไว้ดังนี้

- ๑. นักเรียนฝึกสอนจะต้องวางวัตถุประสงค์ไว้อย่างแน่นอนก่อนออกฝึกสอน
- ๒. นักเรียนฝึกสอนต้องศึกษาเด็ก เพื่อให้รู้ถึงความต้องการ ความสามารถ และความสนใจของเด็กแต่ละชั้น
- ๓. นักเรียนฝึกสอนต้องศึกษาเด็ก พยายามสนองความต้องการของเด็กให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้
- ๔. นักเรียนฝึกสอนพยายามร่วมมือกับชุมชน ซึ่งจะช่วยการ เรียนการสอนอย่างมาก
- ๕. นักเรียนฝึกสอนพยายาม เตรียมการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ
- ๖. นักเรียนฝึกสอนพยายามทำบทเรียนใหม่มีความหมายและน่าสนใจ
- ๗. นักเรียนฝึกสอนต้องรู้จักแบ่งกลุ่มนักเรียนให้ทำงานต่าง ๆ ใ้ได้อย่างเหมาะสม
- ๘. นักเรียนฝึกสอนต้องรู้จักวิธีการสอนและเทคนิคต่าง ๆ ใ้ได้อย่างเหมาะสม
- ๙. นักเรียนฝึกสอนต้องพยายามวัดผลตนเองและปรับปรุงให้ดีขึ้นเสมอ ๆ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Edward Pires, "Basic Principles of Organization of Student Teaching," Newsletter from the Asian Institute of Education, Vol. 11, No. 2 (July - September, 1967), pp. 8 - 9.

๑๐. นักเรียนฝึกสอนต้องมีบุคลิกสัมพันธ์กับผู้ที่อยู่ในวงงานฝึกสอน อันได้แก่ ครูอื่น ๆ นักเรียน ผู้ปกครอง ฯลฯ

คุณภาพของการฝึกสอน

ไฮเนส ได้กล่าวถึงลักษณะที่นิสิตฝึกสอนควรได้รับการปลูกฝังจากการฝึกสอนคือ

๑. มีความเข้าใจ เกี่ยวกับการสอน เป็นอย่างดี
๒. มีทักษะในการ เตรียมการสอนและวัสดุ เป็นอย่างดี
๓. มีความสามารถในการใช้ วัสดุทัศนวัสดุอย่าง ถูกต้องและเหมาะสม
๔. มีความสามารถในการ เป็นผู้นำ ^๒

จะเห็นได้ว่าความสามารถในการใช้ วัสดุทัศนวัสดุเป็นลักษณะสำคัญประการหนึ่ง ของนักศึกษาฝึกสอน

สื่อการสอนกับนักศึกษาฝึกสอน

ในระยะเวลาที่นักศึกษาภาครู้กำลังฝึกประสบการณ์การฝึกสอนอยู่นั้น นักศึกษาฝึกสอน จะต้องประสบปัญหาต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับวิชาชีพนี้ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ปัญหาในด้านการสอน หนังสือ สิ่งที่นักศึกษาฝึกสอนควรรำพึงถึงให้มาก เพื่อแบ่งเบาภาระดังกล่าวก็คือ สื่อการสอน

Michaelis and Grim, The Student Teacher in the Elementary School (New York: Prentice-Hall, 1953), p. 7.

^๒
Aleye Clayton Haines, Guiding the Student Teaching Process in Elementary Education, pp. 1 - 2.

คดาบน์ กล่าววว่า ในระหว่างที่นักศึกษ่าฝึกประสบการณการฝึกสอนอยู่นั้น นักศึกษ่าฝึกสอนจะไ้เห็นสื่อการ สอนใหม่ ๆ ซึ่งบางคราวจะตองนำว้ใ้ตามแผนการ สอน ของตน ซึ่งสื่อการ สอนนั้น เป็นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่งของการ เรียนการ สอนในปัจจุบัน เพราะ สื่อการ สอนสามารถ

๑. เร้าความสนใจและทำให้นัก เรียน เข้าใจดียิ่งขึ้น
๒. ทำให้เด็กไ้รับความรู้อย่างมีวิธีที่ว้วาในขณะที่ เรียน
๓. ทำให้นักศึกษ่าฝึกสอนมีใจในการ สอนของตนยิ่งขึ้น

ประสบการณการฝึกสอนจะชวยพัฒนานักศึกษ่าให้มีทักษะในการใช้สื่อการ สอน คลองตัวและมีประสิทธิภาพขึ้น โดยใช้ในห้อง เรียนเป็นประจำ นอกจากนี้ยังทำให้นักศึกษ่าฝึกสอนทราบคุณค่าของสื่อการ สอน รวมทั้งความจำกัดของสื่อการ สอนแต่ละชนิดด้วย

ขอเสนอแนะที่นักศึกษ่าฝึกสอนควรมี เพื่อให้การใช้สื่อการ สอนมีประสิทธิภาพ

๑. ทราบธรรมชาติและรายละเอียดของสื่อการ สอนแต่ละชนิด
๒. เตรียม เด็กนักเรียนให้พร้อม เพื่อจะไ้ใช้สื่อการ สอนไ้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
๓. ศึกษตามผลการใช้สื่อการ สอน โดยการทบทวนและสรุปบท เรียนที่สำคัญ ๆ
๔. เมื่อใช้สื่อการ สอนนั้นแล้ว ควรพิจารณาตัดสินควรวว่าสื่อการ สอนนั้นมี

ประสิทธิภาพและคุณค่าพอที่จะใช้ไ้ค่อ ไปอีกหรือไม่

สุมนา ไ้คลังคะ ไ้ประมวลปัญหาเกี่ยวกับอุปกรณการ สอนของนัก เรียนฝึกสอน พอจะสรุปไ้ดังนี้

Michael S. Kline, How To Do Your Best As a Student
Teacher (Trenton College, 1961), pp. 67 - 68.

๑. ขาดวิสัยในการผลิตอุปกรณ์การสอน
๒. ใช้อุปกรณ์การสอนไม่เป็น
๓. ขาดกลวิธีการสอนที่ดี
๔. ไม่รู้จักแหล่งอุปกรณ์
๕. ขาดเวลาในการผลิตอุปกรณ์
๖. ผลิตอุปกรณ์ไม่เป็น

เราจะเห็นได้ว่าปัญหาต่าง ๆ เกี่ยวกับสื่อการสอนนี้ แม้ในปัจจุบันนักศึกษาฝึกสอนก็ยังประสบอยู่ ฉะนั้น ในการวิจัยปัญหาดังกล่าวจึง เป็นหนทางแรกในการแก้ไขปัญหาลดน้อยลงบ้าง เพื่อให้ให้นักศึกษาได้ทำการฝึกสอนได้รับความสำเร็จตามจุดหมาย

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ดูมณา ไคลังคะ, "การศึกษาปัญหานีเทศการสอนของอาจารย์นี้เทศ
ในโครงการฝึกหัดครูชนบทของสถาบันฝึกหัดครู" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต แผนกวิชา
โศคทัศน์ศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ๒๕๑๑).